

CASA DE LES ALTURES (SEU DEL DISTRICTE)

Narració a càrrec de Víctor Argentí Salvadó, arquitecte

Localització: Ronda del Guinardó, 49

Arquitectes: Enric Figueres, 1890; Víctor Argentí, 1991

Em presento: soc Víctor Argentí Salvadó, d'Argentí Arquitectes, amb experiència en restauració d'edificis. L'any 1986, vam reformar i rehabilitar la Casa de les Altures, un edifici aïllat situat en un extrem del Parc de les Aigües, d'estil neoàrab i de 2.200 m² construïts.

Els trets principals que definien el casalot eren la **llum**, la **vegetació**, el **cel** i l'**aigua**. A l'inici era, com tantes altres architectures mediterrànies, una mansió amb pati central, que es protegia de la llum del sol excessiva amb unes finestres puntuals a les façanes, i, alhora i homogèniament, a través del **pati central**, cobert amb **claraboia**; la vegetació de l'edifici consistia en un **jardí** romàntic a l'eix de la façana principal i un altre, que encara existeix, a la de ponent. De dia, el Sol il·lumina tot l'edifici; de nit, els estels i la Lluna es reflecteixen als estanys d'aigua.

O hauríem de dir que s'hi reflectien, perquè, quan es van urbanitzar els terrenys davant de la Casa, van **desaparèixer** els antics jardins, a l'estil dels de Granada.

Històricament, la Casa de les Altures era un edifici rodejat d'horts i conreus, de masies **rurals** i dels **canals** de la Compañía de Aguas, que venien de Montcada.

Havien sigut molts anys d'abandonament i l'edifici, tal com el vam trobar el 1986, estava en molt mal estat. Era una ruïna atacada per una vegetació salvatge.

Les primeres decisions per desenvolupar el projecte de restauració van ser:

1. **Ordenar les façanes.** Les obertures, tan geomètriques i ordenades, tenien **excepcions** tant en nombre com en la ubicació. Va ser senzill corregir les obertures i retornar-les a l'estat **original**.
2. **Substituir** la claraboia per una de més gran, que cobrís el pati i els passadissos del voltant.
3. **Buidar** el massís de terra del soterrani, just sota el pati, per aconseguir l'espai més gran de la casa, 150 m², per situar-hi la sala d'actes.
4. Construir una **nova escala** per accedir a les plantes soterrània, baixa i primera. Concebuda com un espai en si mateixa, la resolució en un sol material, el ferro, l'apropa a les dimensions de l'edifici i alhora la distingeix com un espai gran diferenciat.

5. L'accés a la planta segona es fa, des de la primera, per dues **escales secundàries** que s'inicien a la planta baixa.
6. El terrat, sostre de l'edifici, es reconstrueix al **màxim de l'altura** que li permet la base de les balustrades i, així, es pot disposar d'una alçària correcta per a la segona planta.
7. Com a la planta soterrània, a la segona també **s'enderroca** el mur que delimitava el pati interior.
8. **S'enderroquen** envans, falsos sostres, banys i lavabos i tot el que estava incrustat als diferents espais.

La Casa de les Altures ja estava a punt per rehabilitar-la.

Però, com funcionava la Casa com a residència de la família del director de la Compañía de Aguas?

Tot l'edifici estava ocupat per peces o estances per a ús d'una **família nombrosa** i el seu servei. A la **planta baixa**, hi havia les cuines, els menjadors, les sales d'estar i de música, per fumar i per a altres funcions. A la **planta primera**, els dormitoris de la família i els vestidors, els banys i altres serveis. A la **planta segona**, en aquell moment, les **golfes** van ser els dormitoris i els espais per a lavabos i altres estances per al personal de servei.

I a la **planta soterrada** hi havia les carboneres, espais per a magatzem i per planxar la roba de la casa, el rebost i el celler. L'**escala** d'accés interior era a l'eix central de la cara nord.

El **projecte** per transformar la Casa en la seu de la Conselleria del Districte va plantejar que, a part de complir rigorosament el **programa de requeriments**, calia, i ho volíem remarcar clarament, fer un **canvi d'escala**, de gran habitatge unifamiliar a edifici públic. I això es va definir, entre d'altres, amb les operacions següents:

1. Tot i que potser els arabescos del pati interior eren policromats, es va decidir **pintar-los de color blanc**, com si emblanquíssim tot el conjunt, incloent-hi les baranes metàl·liques. Es van fer servir tres matisos de blanc, en funció de les parts diferenciades del conjunt del pati.
2. **S'unifica** el nou paviment de formigó de les zones públiques de l'interior, en substitució d'uns mosaics hidràulics malmesos. El **formigó** és **blanc**, està compost per ciment blanc col·locat en peces grans en diagonal i amb juntes de vidre vertical, polit tot en conjunt. Les peces recuperades de mosaic hidràulic es recol·loquen al soterrani formant diverses **catifes**, segons els espais, que queden molt **dignificats** amb el nou enllumenat, el nou paviment i fins i tot, amb la nova climatització.

Com a **nova estructura** de suport i substitució dels murs de càrrega i els forjats propis, es va crear una estructura metàl·lica de pilars i aspes **adossada als murs** de càrrega. S'oculten aquestes estructures mitjançant uns envans paral·lels, estucats al foc. Al soterrani es pot apreciar aquesta estructura, sense revestir.

Nova estructura de suport dels corredors al voltant del pati, en voladís des de la crugia paral·lela. Per **subratllar** aquesta idea constructiva, el forjat **no toca** l'anell d'arcs i pilars.

L'edifici no estava preparat per al canvi a ús públic. Els murs de càrrega i els pilars del pati àrab tenen un coeficient de treball **molt baix**. D'aquí els reforços i les substitucions estructurals que hem comentat anteriorment.

Aquest problema estructural es fa palès, també, al porxo de la façana principal en planta primera. La sobrecàrrega possible de gent, per superfície, col·lapsaria la seva estructura. Aquí la solució no pot ser de substitució, ha de ser de **prevenció**, perquè s'hi ha de permetre l'accés per fer treballs controlats de manteniment.

Els sostres de les plantes baixa i primera **s'atiranten** mitjançant unes bigues metàl·liques en forma d'**aspes**, per sota les bigues originals. L'únic en què es va poder intervenir va ser en el **tibament** en sentit contrari a la tendència a girar la façana del porxo cap a l'exterior.

Finalment, les qüestions estructurals van consistir en un **cèrcol de formigó** armat en forma de **cornisa** al voltant de tot l'edifici.

Per acabar de descriure la intervenció que es va fer a l'interior, hem de parlar del tractament dels espais que ocupen els despatxos i la resta d'estances.

La separació vertical entre ells i amb els passadissos es fa a través d'unes **mampares de vidre**, tant vidre fix com les diferents portes. Les altures dels pisos són molt generoses, però massa altes per fer arribar les mampares al sostre. Fan dos metres i mig. Coronant aquestes divisions de vidre, hi passa una **safata** metàl·lica amb cablejat de les **instal·lacions** que serveix a cada despatx.

El paviment dur dels espais públics, quan arriba a les oficines, es converteix en un **parquet de fusta**, més indicat per a espais de treball.

Finalment, es va tancar i protegir la façana principal amb una gran **vitrina de vidre**, creant, d'aquesta manera, uns corredors exteriors que comuniquen els diferents espais entre si, tot basant-se en l'estructura externa de la façana.

I és aquí on apareix l'única **il·luminació nocturna** de la Casa de les Altures, que consisteix en uns punts de llum aeris escampats per tota la façana, que li donen caràcter i destaquen l'edifici de l'entorn.